

Капрызная “Кудзельніца”

Ужо больш дзесяці гадоў памяшканьне варшаўскага клюбу БГКТ пры Сэнатарскай вуліцы ўпрыгожвае цудоўная карціна Міхася Сеўрука, якая выяўляе маладую сялянку за кудзеляй. За гэты час карціна стала звычайнай часткай “краявіду” клюбу, яго наведнікі прывыклі да яе і, магчыма, не было б падставы да спэцыяльнага зацікаўленьня гэтым мастацкім творам, калі б не яго асаблівае гісторыя.

Бадай ці не ўпершыню паказала сябе наша прыгажуня ў бэрлінскай “Раніцы”, якая 6 чэрвеня 1943 г. зьмясьціла рэпрадукцыю карціны з кароткім паясьненьнем: “Сеўрука «Кудзельніца». Собскасьць Гарадзкой управы г. Баранавічаў”. Калі была створана “Кудзельніца”, газэта не паведамляла.

Ішлі гады, і рэпрадукцыя нашай карціны паявілася за акіянам, у нью-ёрскім літаратурна-мастацкім альманаху “Конадні” (1954. № 1. С.51). Тут яна атрымала новае імя — “Пральля” — і мэтрыку нараджэньня: 1943 год.

Прайшло яшчэ адно дзесяцігодзьдзе — і Сеўрукова “Кудзельніца” ўжо не ў рэпрадукцыях, а ў арыгінале завітала ў варшаўскі аддзел БГКТ. Прывезла яе непасрэдна пасля вайны зь Беларусі ў Польшчу Антаніна Говар і запрапанавала таварыству купіць карціну. Паколькі Галоўнае праўленьне БГКТ ня мела на тое сродкаў (вядома!), справу ўзяла ў свае рукі грамадзкая салідарнасьць. Нашы члены Пятро Ластаўка, Васіль Рамановіч і Зыгмунт Селевіч ахвяравалі адпаведную суму грошай — і карціна стала нашай.

Пасьля рэстаўрацыі, якую выканаў інж. арх. Браніслаў Іванчык, 22 сьнежня 1974 г. “Кудзельніца” ў поўнай красе паўстала перад чытачамі “Нівы”, аднак і гэтым разам у новым увасабленьні — “Дзяўчыны за кудзеляй”. Адначасова, відаць, каб гісторыя не была нуднай, “Ніва” паінфармавала, што Сеўрук апошні раз бачыў свой твор у 1939 г., з чаго чытачы зразумелі, што ўзьнік ён, адпаведна, раней.

У апошні час “Кудзельніца” гасьцюе ў Менску. Ды вось і цяпер (няўжо традыцыя?) усё мяняе ня толькі сваё імя, але і ўзрост. У лютым 1980 г. яна паявілася ў “Маладосьці” (“За прасьніцай”, алей, 1941 г.) і амаль адначасова ў выдадзенай Саюзам мастакоў БССР кніжачцы “Міхась Сеўрук” — пад назвай “Папрадуха”, прычым зноў зь іншай датай нараджэньня: 30-я гады!

Урэшце капрызы красуні не на жарт усхвалявалі нашых хлопцаў. Зьнялі карціну, вынялі палатно з рамаў і давай шукаць сапраўдную мэтрыку. І знайшлі: 1942 год! Будзем спадзявацца, што гэтае “адкрыцьцё” дазволіць у будучыні ліквідаваць існы разнабой адносна даты намаляваньня карціны. Было б таксама культурна спыніць пошукі новых імён “Кудзельніцы”. Такой яна нарадзілася, так яе называў у 1974 годзе Міхась Сеўрук падчас свайго візыту ў Варшаве.

Друкуецца паводле: Ніва. 1981. 19 ліпеня.